سەردانی کردنی گۆڕستان و ئادابەکانی

[kurdish – کوردی – كردي]

دەستەی بەشی زمانی کوردی لە ماڵپەڕی ئیسلام هاوس

پێداچونەوەی: پشتیوان سابیر عەزیز

2012 - 1433

IslamHouse.com

زيارة القبور وآدابها

« باللغة الكردية »

فريق قسم اللغة الكردية بموقع دار الإسلام

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

2012 - 1433

IslamHouse.com

سەردانی کردنی گۆڕستان و ئادابەکانی

پرسیار: ئایا دروستە مرۆڤی موسڵمان سەردانی گۆڕستان بکات؟ وە ئایا ئادابەکانی چین ؟ خوای گەورە پاداشتی خێرتان بداتەوە .

وەڵام : سوپاس بۆ خوای گەورە ومیهرەبان، وە درود و صەڵات وسەلام لەسەر محمد المصطفی وئال وبەیت ویار ویاوەرانی هەتا هەتایە .

خوای گەورە ڕێگای داوە بە بەندەکانی کە سەردانی گۆڕەکان بکەن، بۆ ئەوەی هەمیشە ئامادەی گەڕانەوەبن بۆلای خۆی، وە هەروەها وەك دڵدانەوەیەکیش بێت لەبەرامبەر ئەو نارەحەتی و ناخۆشیانەی دێتە ڕێگای لە دونیادا، بەڵام دەبێت ئەوە بزانین کاتێك ڕێگایشی داوە بەسەردانی گۆڕ و گۆڕستانەکان، ئەوەشی بۆ ڕوونکردوینەتەوە کە هەندێك سەردان هەیە بۆلای گۆڕەکان دروست نییە، جا کەواتە با بزانین کامەیان ڕێگای پێدراوە و مەشروعە ؟ وە کامەیان ڕێگای لێگیراوە و نامەشروعە؟

بەشەکانی سەردانی کردنی گۆڕەکان:

سەردانی کردنی گۆڕەکان سێ بەشن :

¥)سەردانی کردنێکی دروست و شەرعی

٢)سەردانی کردنێکی بیدعی وداهێنراو .

٣) سەردانی کردنێکی شیرکی .

یەکەم : سەردانی کردنێکی دروست و شەرعی یان سوننەتی :

ئەو سەردانی کردنەیە کە پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) ڕێگای پێداوە، بەڵگەش لەسەر ئەمە ئەم فەرموودەیەیە: عن بريدة (رضي الله عنه) عن النبي (صلى الله عليه وسلم) قال: « كنت قد نهيتكم عن زيارة القبور فزوروها، فإنها تذكركم الآخرة » [رواه مسلم في كتاب الجنائز، باب استئذان النبي (صلى الله عليه وسلم): ربه عز وجل في زيارة قبر أمه (٩٧٧)] .

واتا : بوریدە (خوای لێ ڕازی بێت) دەگێڕێتەوە کە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) فەرمووی : من پێشتر قەدەغەم لێکردن لەسەردانی کردنی گۆڕەکان، ئێستا ئیتر سەردانیان بکەن، چونکە دواڕۆژتان وە بیر دەهێننەوە .

ئەم سەردانی کردنەی گۆڕەکانیش ئادابی خۆی هەیە :

أ)دەبێت ئەو کەسەی دەچێتە سەر گۆڕ و گۆڕستانەکان نیەتی ئەوە بێت دوارۆژ وناو گۆڕی بکەوێتەوە بیر، و پەند وئامۆژگاری لێوەربگرێت، تاوەکو بەکار وکردەوەی چاکە خۆی ئامادە بکات بۆ ئەو ڕۆژەی دەگاتە ئەو شوێنە .

ب)مەبەستی ئەوە بێت لەسەر ئەو گۆڕانە، نزا وپاڕانەوە بۆ خۆی و مردووی موسڵمانیش بکات .

ج)نابێت زیارەتکردنی گۆڕەکان (شد الرحال) ی بۆ بکرێت واتە : نابێت کۆڵ و باری بۆ کۆبکرێتەوە و سەفەری بۆ بکرێت، چونکە پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) قەدەغەی لەوەها کارێك کردووە، بە بەڵگەی ئەم فەرموودەیە : عن أبي سعيد الخدري رَضِيَٱللَّهُعَنۡهُ قال : قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم): « لاَ تُشَدُّ الرِّحَالُ إِلاَّ إِلَى ثَلاَثَةِ مَسَاجِدَ مَسْجِدِي هَذَا وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَسْجِدِ الأَقْصَى »[رواه البخاري في كتاب فضل الصلاة في مسجد مكة والمدينة،باب فضل الصلاة في مسجد مكة والمدينة (١١٨٩)، ومسلم في كتاب الحج،باب لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد (٣٤٥٠)] .

واتا :واتە :کۆڵ وبارتان مەپێچنەوە بۆ سێ جێگا نەبێت :بۆ ئەم مزگەوتەی من، و بۆ مزگەوتی حەرام و بۆ مزگەوتی ئەقصی نەبێت .

دووەم : سەردانی کردنێکی بیدعی و داهێنراو :

مەبەست لەم سەردانی کردنەش ئەو سەردانیەیە کە ئەو کەسە ڕەچاوی ئەو ئادابانە نەکات کە باسمان کردن، وە بە پێی سوننەتی پێغەمبەر (صلی اللە علیە وسلم) نەبێت، بۆ نموونە مەبەستی لە سەردانی کردنی گۆڕ و گۆڕستانەکان، نزا و پاڕانەوە بێت یان نوێژکردن بێت لەسەریان، یان بە نیەتی مانەوە و ئیعتکاف کردن بێت لای ئەو گۆڕانە، یان بەمەستی ئەوە بێت خاوەنی ئەو گۆڕانە بکاتە وەسیلە و هۆکاری پاڕانەوە لای خوا، وەك ئەوەی لەوێ بڵێ :ئەی خوایە من بە پلە وپایەی ئەم خاوەن گۆڕە داوات لێ دەکەم، یان بە پلە وپایەی هەر کەسێکی تری ئامادە نەبوو، هەرچەند ئەم کەسە وادەزانێت کە داوا و پاڕانەوەی لەغەیری خوا نەکردووە، یان جگە لەخوا کەسێکی تر نەپەرستووە، بەڵام ئەم کەسە با چاك بزانێت بەجۆرێك خەریکی

پەرستنی خوایە کە خوای گەورە بەو جۆرە داوای لە بەندەکانی نەکردووە بیپەرستن، بەڵکو بیدعەی کردووە لەدیندا، و سنوور بەزێنی کردووە لە پاڕانەوەکانیدا، بەجۆرێك لەخوا پاڕاوەتەوە کە خوای گەورە وپەروەردگار فەرمانی پێ نەکردووە و پێی ڕازی نییە .

سەردانی کردنێکی شیرکی :

بەوە دەبێت ئەو کەسەی کە سەردانی ئەو گۆڕ و گۆڕستانانە دەکات مەبەستی سەرەکی خاوەن گۆڕەکە بێت، بەمانایەکی تر مەبەستی ئەوەیە بچێت لەخاوەنی ئەو گۆڕە بپاڕێتەوە، کە سوودی پێ بگەیەنێت یان زیانی لێ دوور بخاتەوە، وەك ئەوە بپاڕێتەوە کە شیفای نەخۆشێکی بۆ بدات، یان کەسێکی وون بووی بۆ بگەڕێنێتەوە، یان منداڵێکی پێ ببەخشێت، یان لەکاتی نەهامەتی و ناخۆشیدا ئاگای لێی بێت، یان داوای هەر پێداویستیەکی تری لێ بکات، هەر کەس بەم شێوەیە بکات، ئەوە بێگومان کەوتوەتە ناو شیرك وهاوەڵ بڕیاردانی گەورەوە، خوای

گەورە هەرگیز لێی خۆش نابێت، بەوە نەبێت تەوبەی یەکجاری لێ بکات و نەگەڕێتەوە سەری جارێکی تر .

خوای گەورەش فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿١٠٦﴾ وَإِن يَمْسَسْكَ ٱللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُۥٓ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِن يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَآدَّ لِفَضْلِهِۦ ۚ .. ﴾ [سورة یونس: ١٠٦، ١٠٧] .

واتا : هاناو هاواریش نەبەیت بۆ کەسێک یان شتێک لە جیاتی خوا، کە نە قازانجت پێ دەگەیەنێت نە زیان (چونکە قازانج و زیان هەر بەدەست خوایە)، خۆ ئەگەر کاری وا ئەنجام بدەیت، ئەوە بەڕاستی تۆ لە ستەمکارانیت ﴿١٠٦﴾ ئەگەر خوا تووشی ناخۆشی و زیانێکت بکات، ئەوە هیچ کەس ناتوانێت فریات بکەوێت و لەسەرتی لابەرێت جگە لەو زاتە، یاخود ئەگەر بیەوێت تووشی خێر و خۆشیەکت بکات، ئەوە هیچ کەس ناتوانێت بەری فەزڵ و بەخششی خوا بگرێت .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا۟ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُۥٓ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَـٰمَةِ وَهُمْ عَن دُعَآئِهِمْ غَـٰفِلُونَ ﴾ [سورة الأحقاف: الآية ٥.] واتا :

کێ لەو کەسە گومڕاترە جگە لە خوا شتێك بپەرستێت، کە تا ڕۆژی قیامەت بە دەنگیەوە نایەت و وەڵامی دوعا و پاڕانەوەی ناداتەوە، ئەوانە لەپەرستن و هاوارەکەش بێ ئاگا و غافڵن، چونکە دارو بەرد وەڵامیان لە کوێ بوو؟ [انظر معارج القبول: (١/٤١٧-٤٣٣)] .